

ANKARA İL HALK KÜTÜPHANESİ

TARIM ÜRÜNLERİMİZİN MALİYET ESASLARI

Hububat Fıatları

71444 338.17

3984-65

3

T. M. M. O. B.
Ziraat Mühendisleri Odası

Yayın No: 8

ALKAN MATBAACILIK
Limited Şirketi

ANKARA 1963

ÖN SÖZ

Odamız Yönetim Kurulu, Tarım ürünlerimizin maliyet esaslarını tesbit husunda yapmış olduğu çalışmalarını kapsıyan üçüncü broşüründe tekrar Türkiye Ziraatında mühim bir yer tutan hububat fiyatlarını ele almış ve bu seneki çalışmalarında fiatlardan çok hububat politikasının yürütülmesi üzerinde durmuştur.

Bu neşriyatımızla, ziraatçılarımıza faydalı olabilirsek kendimizi bahtiyar addedeceğiz.

Saygılarımızla
Oda
Yönetim Kurulu

Hububat Fiatları

Hububat fiatlarının tesbiti, bu istihsal faaliyet kolunun hali hazır durumu ile, bu hususta takip edilmesi icap eden politika ve bu ekonomide yer alan organizasyonların bu politikayı yer alan organizasyonların bu politikayı yürütmekteki başarı durumlarının tetkiki ile müştereken düşünülmelidir. Bilindiği gibi fiat, ekonomik faaliyetlerin bir muhassalası ve neticesi olarak tezahür eder. Fiat, diğer faktörler ile müştereken mevzubahis istihsal kolunu, muayyen bir istikamete çevirmektedir. Muvaffakiyetli bir fiat politikasının tatbiki ve destek fiatının isabetli olarak tesbiti, bahis konusu istihsal şubesinin halihazır durumunun ve burada takip edilmek istenen politikanın ana hatlarını ortaya koymak suretiyle yapılabilir. Hububat politikamızda gayemiz nedir? Bu ekonomik faaliyet şubesini hangi istikamete çevirmek istiyor ve hangi seviyeye ulaşmasını arzu ediyoruz? Bunlara önce kısaca göz atalım.

Hububat ziraatı, memleketimizde, çiftçi çoğunluğunun istihsal faaliyeti şekli ve geçim vasıtasıdır. Bir çok sahalarda bu istihsal şubesi iklim ve toprağın tesirleri ile yerleşmiş olup, bu istihsal şeklinden diğer ziraat mahsulleri istihsaline geçmek zor, zamana ve şartların değiştirilmesi tedbirlerine bağlıdır. Halihazır durumda verim de düşüktür. Hububat özellikle buğday istihsalimiz daha çok ekim sahalalarına bağlı olarak ve senelere göre dalgalanarak hafif artmakla beraber, bu artış çoğalan nüfusun yiyecek ihtiyacını karşılamaktan gittikçe uzaklaşmaktadır. Diğer taraftan beş yıllık kalkınma planı ile derpiş edilen gelir yükselmesinin muayyen bir seviyesine kadar memlekette buğday talebinin de bir miktar daha artacağı göz önünde bulundurulursa, nüfusun artan temposu ile buğday talebimizin daha çok artacağı ortaya çıkar. İstihlâkin bu artma temayülü karşısında, istihsalin aynı tempo ile devam ettiği müddetçe ve hububat pazarlamasında önemli rolü bulunan Toprak Mahsulleri Ofisi yürütmekte olduğu politikada daha aktif hareket etmedikçe, buğday ihtiyacımız bakımından tamamen dış piyasalara tabi olmamız durumunu ortaya çıkacaktır. Filhakika memleketimizde yetiştirilen sert buğday ve iki sıralı beyaz arpa dış memleketlerin her zaman aradığı yüksek vasıfları haiz bulunmaktadır. Bunlar, düzenli bir pazarlama sistemi ve iyi çalışan bir organizasyon ile dış memleketlerde her zaman müşteri bulabilecek bir kaliteye sahiptirler. Dünya umumî buğday istihsalinde de bu duruma müsait bir ortam da bulunmaktadır. Çünkü dünya buğday istihsalinde Rusya ve Amerika Birleşik Devletlerinde artmakla beraber, Amerika Birleşik Devletlerinde, yürütülen çeşitli tahdit poli-

tikalari ile, buğday istihsalin artışı artık azalan bir seyir göstermeye başlamıştır. Rusya'nın ise dünya buğday ticaretinde şimdilik önemli mevki yoktur. Diğer taraftan Batı Avrupa Devletleri ile Asya Devletlerinin yemeklük buğday talebi artan bir temayül göstermektedir. Bu durum hem dahili istihlak ve hem de haricte pazar tutmak bakımından hububat istihsalimizi ve bilhassa ihraç imkânları bulunan hububat nevelerinin istihsalini artırmayı gaye kabul etmeyi gerekli kılmaktadır. Bu politikanın başarılı yürütülmesinde iyi bir fiat politikası ile pazarlama düzeninin kurulması şart görülmektedir.

Hem dahilde artan istihlakı karşılamak ve hem de ihraç ederek memleketin ihtiyacı olan dövizini temin etmek için istihsalı artırmak olan bu politikanın tatbikine Toprak Mahsulleri Ofisine büyük vazife düşmektedir. Bu teşkilât bugünkü icraatında ki gibi hareket etmemelidir. Bu müessese, kuruluş kanununda da belirttiği gibi, fiat istikrarı meydana getirerek tüccar ve spekülâtörlerin karşularına çıkmak için kurulmuştur. Toprak Mahsulleri Ofisi ilk önce memleket hububat istihsalinin değer fiatla alınmasını temin ederek istihsalin artmasını teşvik etmeli ve dış memleketlerden muhtelif yollar ile yurda sokulan hububatın fiatlarına göre dahildeki alımlarını azaltmamalıdır. Yani, dahili buğday politikamız, dış memleket istihsal fazlalarının tazyiklerinden müstakil olarak yürütülmelidir. Bugün artık buğdayı haricden ithal etmekten çok, onun istihsalini artırıcı tedbirlere baş vurulması önemli bir konu olarak ele alınmalıdır. Toprak Mahsulleri Ofisi bu politikayı benimsemeli ve alımları buna göre ayarlamalıdır. Toprak Mahsulleri Ofisinin mevzu bahis politikayı tam olarak yürütebilmesi için de müesseseye alım gücünü verecek malî imkânlar hükümetçe verilmelidir.

Memleketimizde istihsal edilen ve yüksek vasıfları haiz bulunan sert buğday ile, iki sıra'lı beyaz arpanın dış pazarlara ihraç edilerek döviz temin edilmesi önemli bir problemdir. Pazarlama tekniği noksanlığı sebebiyle kaybolan dış piyasayı yeniden temin etmek, mahsulümüzü tekrar tanıtmak ve satışına imkân hazırlamak bugünkü şartlar içinde Ticaret Bakanlığı ve Ofise düşen vazifeler arasında bulunmaktadır. Bu konuda yurt dışındaki Ticaret Ateşelikleri, mahsulümüzü tanıtmak ve müşteri hususundaki gayretlerini arttırmalıdır. Halî hazırda ihraç imkânları temin edilmediğinden, yüksek vasıflı mahsullerimizin dahilde istihlakı mecburiyeti ile karşı karşıya kalmaktadır.

Istihsal edilen hububat mahsullerimiz çeşitli kalite ve tecanüs farkları göstermektedir. Bunlardan iyi vasıflarını muayyen standartlara irca etmek ve bu standartların çoğalmasını temin etmek, hem dahili istihlak için kullanılacak ve hem de ihraç edilecek hububat için ehemmiyetlidir.

Fiat bunun temin edilmesinde önemli bir manivele olarak kullanılmalıdır. Bu da, tescil edilmiş hububat çeşitlerinin sertifikalı tohumluk kullanılarak elde edilecek mahsullerine daha yüksek fiyat ödemekle mümkündür.

Fiat, ekim sahalarna, verim artırıcı tedbirlerin alınmasına ve dolayısıyla istihsal miktarına tesir eden önemli bir faktördür. Çeşitli hububat fiyatları arasındaki muvazenesizlik ve açıklık, fiyatı yüksek olanın daha fazla ekimine ve istihsaline sebep olmakta, fiyatı düşük olan daha az ekilerek, daha düşük istihsal elde dlmaktadır. Nitekim 1962 de buğday fiyatı ile diğer hububat neveleri arasındaki fark açıldığı için buğdayda 260.000 ha. (1) fazla ekim sahasına karşılık, yulaf ve arpa ekiminde 200.000 (2) ha. lık bir azalma meydana gelmiştir. Arpa ve yulaf gibi önemli hayvan yemi istihsallerinin artırılması ve dolayısıyla hayvancılığın gelişmesi için bozulan fiyat muvazenesinin yeniden kurulması lazımdır.

Hububat ziraatının halihazır genel durumuna ait bu kısa bilgiler ışığında, fiyat politikası, muhtelif hububat nevelerinin istihsalini muvazenedeli bir şekilde artıracak bir politika olmalıdır. İstihsal artışını temin edecek fiyat seviyesi de uygun nispette bir yüksek fiyat seviyesidir. Ancak, uygun bu fiyat seviyesi, hububattan daha yüksek gelir getiren ziraat mahsulleri sahalarnı, hububat lehine azaltacak kadar yüksek olmamalıdır.

Fiyat politikası yoluyla zirai istihsalin artırılması gaye edinirken, memleketimizde göz önünde bulundurulması icap eden önemli bir nokta da, fiyat desteğinin fiattan gayri istihsalı artıracak tedbirler ile beraber yürütülmesidir. Muvaffak olmuş fiyat politikaları, dünyanın her tarafında fiattan gayri istihsalı artırıcı tedbirlerin alınması ile tahakkuk etmektedir. Memleketimizde ekim sahaları, aşağı yukarı son hududuna ulaşmakta olan hububatta verim artışları, bu tedbirleri beraberce tatbik etmekle mümkün görülmektedir. Fiattan gayri destekleme metodları denilen bu metodlar şunlardır :

- 1 — Müstahsile iyi vasıflı tohum temini,
- 2 — Müstahsile ucuz gübre temini,
- 3 — Müstahsile ucuz ziraat alet, vasıta ve makinaları temini,
- 4 — Müstahsile ucuz ve uzun vâdeli işletme kredisi temini,
- 5 — Pazarlarna organizasyonlarının düzenlenmesi,
- 6 — Çiftçi eğitimi, zirai mücadele,
- 7 — Çiftçinin teşkilâtlanması,

Hububat ekonomimizin hali hazır durumu, takip edilmesi icap eden

(1 — 2) Tarım Bakanlığı kaynaklarından

politika ve beraber yürütülecek tedbirler gözönünde tutularak, 1963 yılı hububat fiyatlarının aşağıdaki şekilde tesbiti uygun görülmektedir.

Hububat fiyatlarının tesbitinde yumuşak buğday esas alınıp, diğer buğday ve hububat fiyatları buna göre ve muayyen nisbetlerde tesbit edilmelidir. Hububatın tescil edilmiş çeşitlerinin sertifikalı tohumluklarından üretilen mahsullerine prim verilmelidir.

Yumuşak buğday alım fiyatı geçen yılki fiyat tahmin ve tesbitinde kullanılan maliyet fiyatı, toptan eşya fiyatı, parite fiyatı, borsalardaki satış fiyatı ile buğday miktarı arasındaki regression tahmini ve dünya fiyatları kriterlerine göre 1963 yılında 73 kg/krş. dan tesbiti uygun görülmektedir. Yukarıdaki kriterlerin ortaya koyduğu bu fiyatın yükselen eşya fiyatı ve istihsal masrafları karşısında, ümit edilen fazla istihsal miktarı ile denkleşerek, müstahsil cephesinde bir gelir istikrarı meydana getirebileceği, diğer taraftan borsa fiyatları ile Ofis fiyatları arasında açıklığa imkân vermeyeceği ve müstehlik harcamalarında da değişiklik meydana getirmeyeceği kuvvetle tahmin edilmektedir.

Sert buğday ihraç vasıfları taşıdığından istihsalini teşvik ve ihraçta temin için geçen yıl teklif edildiği gibi yumuşak buğdaydan 10 kuruş fazla olarak yani 83 kg/krş. alım fiyatı konulmalıdır. Buna ilâveten iyi vasıflı standart tiplerin üretilmesini teşvik için yumuşak ve sert buğdayın tescil edilmiş çeşitlerinin sertifikalı tohumluklarından elde edilen mahsullerine 3 kuruş prim verilerek bu vasıfları haiz yumuşak buğday 76 ve sert buğday 86 kg/krş. dan muamele görmelidir.

Çeşitli hububat neveleri arasında bozulmuş olan fiyat muvazenesinin düzelmesi gayesile, arpa ve yulaf için yumuşak buğdaydan hesap edilen nisbet yükseltilmelidir. Bu suretle arpa alım fiyatı 50 kg/krş. tesbit elde edilmelidir. Tesciledilmiş arpanın sertifikalı tohumluğundan elde edilen mahsule de yine 3 kuruş prim tanınmalıdır.

Yulaf için ise aynı sebeplerle alım fiyatının 45 kg/krş. olarak tesbiti uygundur. Yulafta da tescil edilmiş çeşitlerin sertifikalı tohumluğundan elde edilen mahsüllere 3 kuruş prim tanınması memleketimizde standart tiplerin teşvik edilmesinde önemli bir faktör olarak mütalâa edilmektedir. Böylece Ofisin mübayaa edeceği primli mahsullerin depolarda ayrı olarak muhafaza edilmesi mümkün olacak ve dış pazarlarda tanıtılması ve satılması daha kolay olarak, devamlı müşteri ile yüksek fiyat elde edilmesi imkânı sağlanmış olacaktır.